

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(Проректор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

«ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНСАЛТИНГ»

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

01 «Педагогічні науки»
011 «Освітні, педагогічні наук»
другий (магістерський)
«Педагогіка вищої школи»

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

Базова
Українська

Завідувач кафедри педагогіки,
Іноземної філології та перекладу

Борова Т.А.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Протокол № 1 від 03.09.2018 р.

Розробник(-и):

Кравченко Ганна Юріївна, д.пед.н., доцент кафедри педагогіки, іноземної
філології та перекладу

Мілов Олександр Володимирович, к.тех.н., доцент кафедри педагогіки,
іноземної філології та перекладу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

За останні роки суттєво зріс науковий інтерес до вивчення процесу становлення і розвитку педагогічного консалтингу.

У сучасних умовах розбудови системи освіти значення набуває професійний розвиток фахівця, що потребує оновлення фахової підготовки магістрів шляхом розширення і поглиблення їх професійних функцій і обов'язків, посиленням ролі консультаційних освітніх послуг.

Сьогодні сфера консалтингових послуг у системі освіти України розширилась до професійного навчання вирішенню проблем в управлінні як організаціями, так і закладами освіти. Причинами поширення цього явища вважається пошук способів адаптації як людини, так і в цілому організації до постійних мінливих умов зовнішнього середовища, постійної конкурентної боротьби, зростання невизначеності майбутнього.

Вивчення дисципліни «Педагогічний консалтинг в освіті» має збагатити студентів знаннями про можливості та ефективність консалтингового консультування, здійснювати психолого-педагогічний аудит, отримати навички консультантів-тренерів, які координують діяльність у невеликих організаціях та групах, оволодіти вміннями розробляти програми інноваційного розвитку колективу та проводити різні види діагностики тощо.

Для ефективного засвоєння змісту дисципліни пропонується дидактична система кредитно-модульної підготовки кадрів, яка покликана сприяти формуванню міцних, системних знань; підвищувати рівень індивідуалізації навчального процесу, створювати об'єктивні умови розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців.

Навчальна дисципліна "Педагогічний консалтинг в освіті" є базовою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців другого (магістерського) рівня спеціальності 8.073.80 всіх форм навчання.

Мета навчальної дисципліни:

Метою викладання даної навчальної дисципліни є створенні умов для засвоєння магістрами цілісної системи знань, які допоможуть забезпечити ефективність процесу управлінського консалтингу в освіті; в ознайомленні з основними параметрами процесу консультування: умовами, структурою, динамікою, чинниками, що впливають на характер протікання консультативного процесу, ефектами і результатами; здійснювати психолого-педагогічний аудит, отримати навички консультантів-тренерів, які координують діяльність у невеликих організаціях та групах, оволодіти вміннями розробляти програми інноваційного розвитку колективу та проводити різні види діагностики тощо.

"Педагогічний консалтинг" – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій консалтингової діяльності й прийняття управлінських рішень з урахуванням особливостей функціонування та розвитку організації.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

розкрити зміст педагогічного консалтингу та довести необхідність цієї діяльності для планування і організації ефективного управління розвитком організації;

розглянути умови успішного консультування, усвідомити технологію надання консалтингових послуг;

набути навичок підготовки і проведення консалтингової діяльності.

Об'єктом навчальної дисципліни є педагогічний консалтинг та процеси, що відбивають різні аспекти прийняття управлінських рішень.

Предметом навчальної дисципліни є основні теоретичні положення, поняття педагогічного консалтингу в освіті, основні техніки, процедури та технології в галузі педагогічного консалтингу.

Курс	1М	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота		110
Форма підсумкового контролю	екзамен	

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені у табл. 1.

Таблиця 1.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
«Теорія і менеджмент організацій»	«Психологія управління»
«Обґрунтування та експертиза бізнес проектів»	«Управління освітньою діяльністю»
«Економіка підприємства»	«Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця»
«Правові та фінансово-економічні аспекти управління навчальним закладом»	«Педагогічна та професійна психологія»
«Інформаційні технології в освіті»	«Управління людськими ресурсами»

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів (табл. 2).

Таблиця 2.

Компетентності	Результати навчання
Загальні компетентності	
Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами	Знати понятійний та категорійний апарат щодо обґрунтування педагогічного консалтингу в системі освіти.
Здатність до застосування загальнонаукових та фундаментальних знань, розуміння предметної області і професії	Знати можливості й напрями реалізації педагогічного консалтингу на різних рівнях системи освіти; визначати особливості педагогічного консалтингу; здійснювати обґрунтований вибір основних форм соціально-педагогічної діяльності; застосовувати методи педагогічного супроводу консалтингової діяльності; здійснювати оцінку методів консультаційної допомоги в навчанні дорослих; визначати науково-методичний супровід управління розвитком персоналу.
Спеціальні компетентності	
Здатність до виконання професійних завдань і педагогічних функцій в умовах мінливого освітнього	Ідентифікувати технології впровадження педагогічного консалтингу в діяльність закладу освіти; визначати маркетингово-моніторингові технології в управлінні розвитком закладу освіти;

середовища	здійснювати оцінку ефективності технології коучингу як механізму професійного саморозвитку; визначати презентаційну діяльність закладу освіти як складову управлінського консалтингу; формувати здатність до управління проектною діяльністю в закладах освіти.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Еволюційний аспект формування педагогічного консалтингу.

Тема 1. Сучасні підходи до поняття консалтингу

1.1. Сучасні підходи до поняття консалтингу.

Поняття значення консалтингу. Провідні напрями в консалтингу та їх характеристика. Сутність типових ситуацій консалтингу.

1.2. Феномен педагогічного консалтингу і його актуально-ціннісні підстави.

Сучасні підходи до феномену консалтингу. Об'єкти консалтингу. Характеристика різновидів консалтингу. Основні напрями консалтингу відповідно до сфер його використання. Поняття «педагогічного консалтингу». Завдання педагогічного консалтингу.

1.3. Еволюція та фактори розвитку консалтингових послуг.

Загальні тенденції розвитку консалтингу. Основні причини появи консалтингових послуг. Становлення ринку консалтингових послуг у світі. Основні фактори розвитку консалтингових послуг. Організаційні форми консалтингових послуг.

1.4. Професійні консалтингові асоціації у світі та в Україні.

Особливості розвитку консалтингових послуг в Україні. Міжнародні професійні об'єднання консалтингових фірм. Завдання консалтингових асоціацій.

Тема 2. Особливості педагогічного консалтингу

2.1. *Особливості педагогічного консалтингу.* Напрями, рівні та функції педагогічного консалтингу. Сучасні тенденції розвитку педагогічного консалтингу.

2.2. Основні форми соціально-педагогічної діяльності.

Сутність поняття «форма діяльності організації». Етапи процесу досягнення мети. Основні форми соціально-педагогічної діяльності та їх характеристика.

2.3. Педагогічна підтримка і тьюторство як методи педагогічного супроводу.

Поняття «педагогічна підтримка». Характеристика ситуацій педагогічної підтримки. Модель педагогічної допомоги К. Маклафліна. Тьюторство, напрями його використання. Перспективна робота тьюторів у традиційних умовах навчання. Роль тьютора у супроводі навчання обдарованих дітей.

2.4. Методи консультаційної допомоги в навчанні дорослих.

Концепція безперервної освіти. Нові підходів до професійного розвитку фахівців. Роль консультанта. Переваги та недоліки зовнішнього і внутрішнього консультанта. Професійні задачі експертів консультантів.

Професійні компетенції експерт-консультанта. Методи консультаційної допомоги фахівцеві: наставництво, коучинг, Job Shadowing, secondment, buddying, сторітеллінг, супервізія.

2.5. *Науково-методичний супровід професійної діяльності педагога.* Поняття «науково-методичний супровід професійної діяльності». Основними положеннями концепції супроводу. Функції науково-методичного супроводу педагогів. Етапи науково-методичного супроводу педагогів. Система консультаційного супроводу інноваційної

діяльності педагогів в системі післядипломної освіти.

2.6. Консалтинг в управлінні розвитком персоналу.

Особливості управлінського консалтингу. Основні види та напрямки. Умови створення ефективної системи управління розвитком персоналу. Корпоративні системи навчання персоналу: тренінги, навчальні сесії

Змістовий модуль 2.

Технології впровадження педагогічного консалтингу в діяльність закладу освіти

Тема 3. Технології педагогічного консалтингу

3.1. Маркетингово-моніторингові технології в управлінні розвитком закладу освіти.

Теоретико-методологічні засади визначення сутності освітнього маркетингу. Маркетингово-зорієнтовані управлінські функції. Маркетингове управління закладом освіти. Забезпечення якості освіти через маркетингово-моніторингові процедури відстеження стану надання освітніх послуг закладом освіти. Кваліметрична модель якості освіти загальноосвітнього навчального закладу (за Г. Єльніковою).

3.2 Презентаційна діяльність закладу освіти як складова управлінського консалтингу

Сутність понять «імідж», «презентаційна діяльність», «позиціонування». Основні підходи до визначення позиціонування. Сутнісні складові структури презентаційної діяльності закладу загальної середньої освіти. Характеристика змісту презентаційної діяльності. Форми презентаційної діяльності. Модель управління презентаційною діяльністю закладів освіти. Субмодель управління презентаційною діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів регіону. Технологія управління презентаційною діяльністю загальноосвітнього навчального закладу.

3.3. Коучинг як механізм професійного саморозвитку.

Характерні риси коучингу. Основні дефініції поняття «коучинг». Типи коучингу, їх характеристика. Класифікація коучингу. Коучингові моделі. Основні ідеї концепції освітнього коучингу. Освітній коучинг та його особливості. Модель професійного розвитку педагогічних працівників закладів освіти.

3.4. Управління проектною діяльністю в закладах освіти.

Проектування в навчально-виховному процесі. Метод проектів. Педагогічного проектування. Етапи моделювання і проектування. Зміст життєвого циклу управління проектами. Зміст етапів проектної діяльності. Адміністративний (функціональний) та проектний підходи до управління закладом. Функції та принципи організації проектування методичної роботи з кадрами. Об'єкти педагогічного проектування. Компоненти освітянського проекту. Етапи реалізації проекту.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний

змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля; підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Письмова контрольна робота	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень	1	3	4
	Тема 1	2 тиждень	1	3	4
	Тема 2	3 тиждень	1	3	4
	Тема 2	4 тиждень	1	3	4
	Тема 2	5 тиждень	1	3	10
Змістовий модуль 2.	Тема 3	6 тиждень	1	3	4
	Тема 3	7 тиждень	1	3	4
	Тема 3	8 тиждень	1	3	4
	Тема 3	9 тиждень	1	3	4
	Тема 3	10 тиждень	1	3	10
Іспит					40
Усього					100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C	задовільно	
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F	незадовільно	

5. Рекомендована література

Основна

- Борова Т.А. Використання моделі коучингу із залученням моніторингових технологій // Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». – 2006. – №6 – С.69–73.

2. Братищенко І.В. Управлінське консультування як інструмент організаційного розвитку навчального закладу / І.В. Братищенко [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://lib2.znaimo.com.ua/docs/400/index-981895.html>
3. Василенко Н.В., Консалтинг в освіті: навч. посібник для студ. в вузів. — Спб. : КультИнформПресс. — 2011. — С. 274.
4. Грицай, С.В. Досвід консалтингу в Україні : наслідування чи новаторство [Текст] + [Електронний ресурс] / С.В. Грицай // Зовнішня торгівля: право та економіка . — 2009 . — № 5 . — С.29-33. - Спосіб доступу: електрон. чит. зал ПУЕТ .
5. Зінов'єв, Ф.В. Управлінський консалтинг як інструмент розвитку українських підприємств [Текст] + [Електрон. ресурс] / Ф.В. Зінов'єв // Держава та регіони : журнал . — Запоріжжя : Гуманіт. ун-т "Запоріж. ін-т держ. та муніцип. упр.", 2008 . — № 6 . — С.88-92.
6. Коуп, Мик. 7 основ консалтинга /пер. с англ. Е. Виноградова, Е. Колотвина. — Спб. : Питер, 2007. - 336 с.
7. Липпит, Гордон. Консалтинговый процесс в действии : [перевод с английского] / Г. Липпит, Р. Липпит. — Спб.: Питер, 2007. — 208 с.
8. Саюк В. І. Педагогічне консультування як професійна діяльність : методичні рекомендації / В. І. Саюк. — К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. — 24 с.
9. Управлінський консалтинг : підручник / [Безкровний.М. Ф., Кропивко М. Ф., Палеха Ю. І., Іщенко Т. Д.]. — К.: Видавництво Ліра-К, 2015. — 310 с.
10. Уткин Э.А. Консалтинг. / Э.А. Уткин. — М.: ЭКМОС, 1998. — 256 с..

Додаткова

11. Бейч, Э. Консалтинговый бизнес : основы профессионализма / пер. с англ. А. Смольский. — Санкт-Петербург [и др.] : Питер : Питер Принт, 2006. - 272 с.
12. Зильберман, М. Консалтинг : методы и технологии / пер. с англ. В. Дмитриев, Д. Раевская. — Спб.: Питер, 2006. — 426 с.
13. Котлер Ф. Стратегічний маркетинг для навчальних закладів / Ф. Котлер, Карен Ф. А. Фокс, [пер. с англ.] — К.: УАМ, Вид. Хімджест, 2011. — 580 с.
14. Маринко Г. И. Управленческий консалтинг: Учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 2005. — 381 с.
15. Теоретичні і методичні засади моделювання фахової компетентності керівників закладів освіти: Монографія / Г. В. Єльнікова, О. І. Зайченко та ін.; [за ред. Г.В. Єльнікової]. — Київ-Чернівці: Книги — XXI, 2010. — 460 с.
16. Технология проектирования в науке, образовании и производстве: [сборник научных статей, творческих проектов и конструкторских разработок студентов и преподавателей. Часть 2 / состав. И.Ю. Сероусов]. — Брянск: Изд-во БГУ, 2003. — 69 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

17. Дахин А. Н. Педагогический мониторинг: концепция и применение. / А. Н. Дахин. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.iuro.websib.ru/dak.htm>.
18. Бутенко Н. В. Основы маркетингу [підручник] / Н. В. Бутенко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://books.efaculty.kiev.ua/mrk/3/t1/2.htm>.